HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שחקק קכ. ג"ט להוס ליה נולד: **לדבריהם דר' אליעזר ור' עקיבא קאמר.** הא' דלוקים להו רב מלא מליבא דר' יהודה דחזא פלוגתייהו דלא מימוקמא מלא מליבא דר' יהודה ומיהו מיהו לא פליגי ליה אלא כר' שמעון: **טעמא דרבי אליעזר.** דהלכה משום דאין מדליקין בו שאין דולקין יפה וכל שכמותו הפנה לסכור ולאו משום נולד: **חוץ מן הנולד.** דרך תופרי בגדים למול מן הבגדים לכופלן מעט כניב התפירה ואח"כ תופר וג' על ג' קופו לתפור לטלמי בבגד עני לכן מחשבוה להיות כלי הלכך ניחא להיות בו יומר משיעור המלל כדי שיהא הטלמי שלם על שלמו: **מכוונות.** מלומלמות ובכמי מחשבוה ואע"ג דכשיתפור לא הוה שלם והיינו הך דרב יוסף. ולאו משום דאי הוה טפי לא מיטמא (לקמן כב:) אלא לאפוקי מדתנן קמא: **מפיקין בשמרים.** לשגר למטלטל להו לאכילה חזו נמי להסקה: **אכלן.** ג"ט אין מפיקין בגרעיניין ג"ט להוה להו נולד: **והשתא מגוין.** הלכך נולד הוה: **והא דרב.** דאמר לר' יהודה אין מפיקין בגרעיניין לאו משום גפיפות אימתי: **אכלן ממרי.** בחול: **לכלבא.** כירה של רעפים שקורין טיול"ש והיא חלולה. ופפריס שכתוב בהן לבי תפי היינו נמי כירה והוא תרגום של בית שפיתת שתי: **קדרות:** **קשייפא.** גרעינין: **בר פחמי.** בן גדולים: **אכל ממרי.** ביום טוב: **פרשייפא.** תמרים טובים ומתבשלים יפה וכל לוכל שלהם נפרם מעל גרעיניהן ואין הגרעינין רואין לטלטל ואפ"ה שרי לטלטלן למשדינהו למיותא. אלמא לא קיבלה מיניה: **נחרמיפא.** לשון מתבשלות יפה ואין הלוכל נפרם מהן ומשתייר בגרעיניהן וחזו לאכלם: **אגב חימיה.** שיש עוד ממון עליהן: **מרכב.** עליהן ומטלטל בהוב: **רב המנונא אמר.** מתניתין בפחות משלשה טפחים על שלשה טפחים פליגי לעניין טומאה: **ומקולי מטלניות.** מטלניות הקלות בעיניו דומיא דמתוקנות לפקוק מרחץ דמידי דלא מחיב הוא. וקיפול דנקט בתניתין משום שהוא נפחת דוקא ולפלוגתא דהלכה תנא קיפול: **פחות משלשה טו'.** דאילו שלשה על שלשה מחייבי ולא בטלי ואע"ג דקילי כגון סמרטוטין: **שמקיפו לך.** שהקלו לכך: **לפקוק המרחץ.** נקציס שהמים בוחים דרך שם למרחץ: **ולנער בו אם הקדרה.** לנמוח בהן שולי הקדרה ולנערה לתוך התמחוי: **בין מן המוכן.** לקמיה מפרש: הניחו

רבא אמר היינו טעמא דר' אליעזר. משמע דרבא לעניין טומאה אית ליה שיעורא דרב אחא בר אהבה ולקמן משמע לתא ליה שיעורא דרב המנונא דאמר מקולי מטלניות שנו כאן דקאמר והדר ליה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע על כן נראה להכא גרס רבא ולקמן רבא [א]וע"ל דבמתני נהגו מנשים להדליק בפתילה ולכבותה כדי שתהא מהובהבת להא מילתא דר' אליעזר דאמר הלכה כרבי אליעזר בשמותי הוא ועוד אמרינן לקמן[ג] הכא בפתילה שרגיל להבהבה עסקינן משמע דיכול להדליק מע"פ שאינה מהובהבת: **ולא** בסמרטוטין שאינן מחוברין. קשה כיון דתנא דפתילה שאינה מחוברת אין מדליקין בסמרטוטין שאינם מחוברין ומיהו בתוספתא גרס ולא בסמרטוטין אפי' מחוברין: **אכלן אין מפיקין בגרעיניהן.** תימה לר"י דבפרק נוטל (לקמן דף קמב:) אמר למימרא דרבא כרבי יהודה קאמר ליה פירוש לשקר נגלה שנתגלה בשבת והא"ל לשמעי' טווי לי בר חוורא ומדי מיעיה לשורא[ד] ומשני התם כיון דמסרח דעתיה עילויה מתמול[ה] אלמא כיון דדעתו מתמול לתת לשורא כשיסרים למחר שרי מע"ג דלכ זמן שלא יסריח חזי לאדם א)משום דמשיב כלילו הכינו מבעוד יום לשורא ה"ג[ו] מתמול דעתיה עילויה להסיר הגרעינין כשיאכל התמרים למחר[ז] ומתמי מפיק ליה טפי נולד ממיעיה דבר חוזא וי"ל דהתם בר חוזא נשתנו מעי"ט ואין המעיים ניריכים לחזא וכיון דמבעוד יום דעתיה למיתבינהו לשורא לא שייך מה יסריחו[ח] משיהא הכנה מעליתא אבל הכא הגרעינין ניריכין לחזוקו[ט] ומשיבי כלוכל עלמו על שיאכל התמרים[י] לכך[יא] מפיק להו נולד ולא מהני מה שדעתו עליהם מתמול: **והא דרב לאו בפירוש איתמר כו'.**[יב] הא פשיטא דלא מסר נולד כרבי יהודה מכרבי לזוזי (לעיל דף יט:) אלא מייתי לתיה לדף בגרעינין לתיכא למימר מעיקרא גרעינין והשתא גרעינין מסר רבי יהודה וא"ת[יג] ונפגוזים[יד] דמעיקרא מגלו והשתא מגלו[טו] מגלן דמסר ר"ל לתע"ג דמעשה זה עושה לניכותא[טז] מ"מ[יז] מעשה זה לפי תמת אין נראה לו לחלק ביישב[יח]: **בין מן המוכן כו'.** פירש בקונטרס מוכן דרבי אליעזר קופסא שאינו מוכן תלוי במגוד והניחו מחורי הלתא ומוכן דר' יהושע תלוי במגוד ומאינו מוכן זרקו לאשפה ורבי עקיבא מוכן תלוי במגוד ומאינו מוכן הניחו מחורי הלתא וקשה לר"י דהשתא מוכן ומאינו מוכן דהאי תנא לא מיירי בהכי[יט] ועוד מה לשם להזכיר בדבריהם קופסא ואשפה דלא פליגי בה ועוד דבפרק כירה (לקמן דף לט: ושם) קרי לרבי עקיבא מכניע ואמאי והלא לא גילו בדבריהם רבי אליעזר ורבי יהושע שים לחלק בין תלוי במגוד להניחו מחורי הלתא ונראה לר"י דמוכן דכולהו היינו תלוי במגוד ומאינו מוכן היינו הניחו מחורי הלתא[כ] והאי דקאמר אמאי קרי ליה אלא מן המוכן פירש רבי אליעזר אמאי קרי להניחו מחורי הלתא אלא מן המוכן הואיל והוא טמא ומשני משום דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ולא נעבי למימר משום דלגבי מגוד לאו מוכן הוא דלא מחשיב כולי האי שיהא מוכן לגבי מגוד מן המוכן הואיל והוא טהור ומשני דלגבי אשפה מוכן הוא והא דלא קאמר אמאי קרי ליה אלא מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור].[כא] ואוקימנא בשזרקו לאשפה דברי הכל טהור,

---

מוסף רש"י

בר פחתי. כגון של תלמיד מכס (נזיר נט:). **באיסורא** קא מהפך. כשמוליכן בתנור מזוין לזוזים (ביצה ד:).

תוס' ישנים

א) וכ"ש פי' לקמן משום דאין דרך לנטול מעיים ביו"ט ולא נהירא דמשום זה לא הוי אסור לטלטלו כמו כשר מלוח דמותר לטלטלו:

מוסף תוספות

א. ומוס' הל"ש מתחיל כאן דיבור חדש על דברי הגמ' "לפי שאין מדליקין בפתילה שאינה מהורכת". ב. לאחוז בה האור היטב וכו' [ד]הלכתא כר' עקיבא דמדליקין בו אע"פ שאינה מחוברת. מוס' הל"ש. ג. בפרקין גבי כחס על הנר. מוס' הל"ש. ד. כלומר, אלמא לא ס"ל כר' יהודה, דכיון שנשחט האוז מאתמול, והיו הבני מעים ראויים לאכילת אדם, והיום הסריחו, הו"ל נבלה שנתנבלה ביו"ט דאסר ר' יהודה. מוס' הל"ש. ה. להיותא. מיעט"ש. ו. כיון דלא חזו אלא להיותא או להסקה. מיעט"ש. ז. [ו]יסיק [בהם]. מוס' הל"ש. ח. אינן בנולד, אלא כמאכל בפע"ג. לקמ"ש. ט. כשומר (עם) [על] האוכל. מיעט"ש. י. דאם הי' מפרישן מן האוכל, הי' האוכל מתקלקל. מוס' הל"ש. יא. אסיר. מוס' הל"ש. יב. מזה אין צריך להביא ראי' דרב סבר לה כר' יהודה. מוס' הל"ש. יג. דעובדא דרב בתמרים הוה. מיעט"ש, דמהא לא שמעי' אלא גרעיני תמרים דמעיקרא מכסו והדר מגלו, אבל. רשב"ש, יד. דאיכא למימר כיון. רשב"ש. טו. לא הוי בנולד, וכדעביד מיניה גמרין צריכותא בסמוך. רשב"ש, טז. בטעמא כל דהו. מוס' הל"ש. דלרווחא דמלתא אשמעינן כלהו תלמודא כי היכי דלא ניטעי בה. רשב"ש. יז. (ד)מחזא שמעינן אידך. רשב"ש. יח. קים לי' לרב יהודה דלא שאני ביניייהו, דלא תליא מילתא בגלוי וכסוי אלא דמעיקרא טפלים לאוכל ומוכן לאדם, והשתא פסולת שהוא לבהמה או להסקה. מיעט"ש. יט. ולא מסתבר לפרושי הכי. מוס' הל"ש. דסתמא מוכן ושאינו מוכן דר"א היינו מוכן ושאינו מוכן דר' יהושע. רשב"ש. כ. כמו ר' עקיבא. ר"ם כליס (פכ"ח משנה ג).

כא. אחורי דלת. מוס' הל"ש. כב. ג' מוס' הל"ש "דהוה קרי לי' מוכן", ועי' מכ"ש.

מסורת רש"י

טיולי"ש. רעפים.

לעזי רש"י

מאי לאו בפרסיאתא ולא קבלה לא מארמיאתא הואיל וחזיאן אגב אימהו. תמצא פירושיה בסוף פרק נוטל אדם את בנו (דף קמג) הני גרעיני דתמרי ארמיאתא שרי לטלטולינהו בשבתא הואיל וחזיאן אגב אימן, כי התמרים יבשים תאכל אותם בהבהמה ודפרסיאתא אסור לפי שהרוטב של תמרים לא תאכל בהבמה אלא גרעינא בלבד, לא חזיין אגב אימן.

רבינו חננאל

רבא אמר טעמא דר' אליעזר לפי שאין מדליקין לא בסמרטוטין ולא בפתילה שאינה מחוברת, ורבי עקיבא מתיר. ירושלמי מהו מחוברין, בפספסין וכדכתיב ושער ראשיהן לא התחרך. ג' על ג' מצומצמות שאמרו חוץ מן המלל דברי ר' שמעון וחכ"א ג' על ג' מכוונות. **אמר רב יהודה** אמר רב מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים. מסיקין בתמרים, אכלן אין מסיקין בגרעיניהן. מסיקין באגוזים, אכלן אין מסיקין בקליפיהן דברי רבי יהודה, ורבי שמעון מתיר בכולן. וצריכא דאי אשמעינן רבי', ופשוטה היא עד אבל קליפי אגוזים דמעיקרא מיגלו אימא קא שרי ר' יהודה, צריכא. **והא** דרב מכללן איתמר דרב אכל תמרי ושדא קשייתא לבוביא. א"ל ר' חייא בר פחתי כנגדו ביו"ט אסור ואסיקנא קיבלה מיניה דהא כי אתא רב לבבל אכל תמרי ושדא קשייתא לחייתא. ואוקימנא בתמרי ארמייתא שגרעיניהן רכים והואיל ורואין להיאכל בכלל התמרים כאוכל הן ולפיכך טלטלם, אבל שדו גרעיניין דלא חזי אגב אימיהו אסור כר' חייא אליבא דרבי יהודה, קסבר הלכה כר' יהודה ביו"ט הואיל וסתם לן כוותיה ביו"ט. ומדמתרץ להו דר' יהודה ברב מתנה שמע מינה הלכתא כוותיה, דאמר רב מתנה עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביו"ט מרבה עצים מוכנים ומסיקן. **ואוקמה** רב המנונא למתני' במטלניות פחות מג' אצבעות, והא דמייתי ראיה ממטילת פחותה משלשה על שלשה מקולי מטלניות שנו כו', דתנן בכלים בפ"ח פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקק את המרחץ ולנער בו הקדירה ולקנח בו הריחיים בין מוכן בין שאינו מוכן טמא דברי ר' אליעזר, ר' יהושע אומר בין מוכן בין שאינו מוכן טהור, [רע"א מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור].

נגרי שחקק קב בבקעת ישראל מסיקה[ט] ג"ט ואמאי נולד הוא לדבריהם דר"א ור"ע קאמר ליה וליה לא סבירא ליה רבא אמר היינו טעמא דרבי אליעזר לפי שאין מדליקין בפתילה שאינה מחורכת ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין אלא הא דתני רב יוסף ג' על ג' מצומצמות למאי הלכתא לענין טומאה דתנן ג' על ג' שאמרו חוץ מן המלל דברי ר"ש וחכ"א ג' על ג' מכוונות: אמר רב יהודה אמר רב[י] מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי רבי יהודה ור"ש מתיר מסיקין בתמרין[יא] אכלן אין מסיקין בגרעיניהן דברי רבי יהודה ור"ש מתיר מסיקין באגוזים אכלן אין מסיקין בקליפותיהן דברי רבי יהודה ורבי שמעון מתיר וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההיא קאמר רבי יהודה משום דמעיקרא כלי והשתא שבר כלי והוה ליה נולד ואסור אבל תמרים דמעיקרא גרעינין והשתא גרעינין אימא שפיר דמי ואי אשמעינן גרעינין הוה אמינא דמעיקרא מכסיין והשתא מיגליין אבל קליפי אגוזין דמעיקרא מיגלו והשתא מיגלו אימא שפיר דמי צריכא והא דרב[יב] לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דרב אכל תמרי ושדא קשייתא[יג] לבוביא אמר ליה רבי חייא[יד] בר פחתי כנגדו ביו"ט אסור קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה ת"ש דכי אתא רב לבבל אכל תמרי ושדא קשייתא לחייתא מאי לאו בפרסייאתא ולא קיבלה לא[טו] בארמיאתא הואיל וחזי אגב אמיהיה א"ל ר' שמואל בר בר חנה לרב יוסף לרבי יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים[טז] כיון דאדליק בהו פורתא הוה ליה שברי כלים וכי קא מהפך באיסורא קא מהפך דעבד כדרב מתנה[יז] דאמר רב מתנה אמר רב[יח] עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביו"ט מרבה עצים מוכנין ומסיקין רב המנונא אמר הכא בפחות משלשה על שלשה עסקינן[יט] ומקולי מטלניות שנו כאן ואזדא ר' אליעזר לטעמיה ור"ע לטעמיה[כ] דתנן פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הרחיים בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן טמא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא ושלא מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים זרקו באשפה דברי הכל טהור

גזירה

(לקמן דף לט: ושם) קרי לרבי עקיבא מכניע ואמאי והלא לא גילו בדבריהם רבי אליעזר ורבי יהושע שים לחלק בין תלוי במגוד להניחו מחורי הלתא ונראה לר"י דמוכן דכולהו היינו תלוי במגוד ומאינו מוכן היינו הניחו מחורי הלתא[כ] והאי דקאמר אמאי קרי ליה אלא מן המוכן פירש רבי אליעזר אמאי קרי להניחו מחורי הלתא אלא מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור ומשני משום דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ולא נעבי למימר משום דלגבי מגוד לאו מוכן הוא דלא מחשיב כולי האי שיהא מוכן לגבי מגוד מן המוכן הואיל והוא טהור ומשני דלגבי אשפה מוכן הוא והא דלא קאמר אמאי קרי ליה אלא מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור].[כא] ואוקימנא בשזרקו לאשפה דברי הכל טהור,

---

מסורת רש"י

שחקק קב. ג"ט להוס ליה נולד: **לדבריהם דר' אליעזר ור' עקיבא קאמר.** הא' דלוקים להו רב מלא מליבא דר' יהודה דחזא פלוגתייהו דלא מימוקמא מלא מליבא דר' יהודה ומיהו מיהו לא פליגי ליה אלא כר' שמעון: **טעמא דרבי אליעזר.** דהלכה משום דאין מדליקין בו שאין דולקין יפה וכל שכמותו הפנה לסכור ולאו משום נולד: **חוץ מן הנולד.** דרך תופרי בגדים למול מן הבגדים לכופלן מעט כניב התפירה ואח"כ תופר וג' על ג' קופו לתפור לטלמי בבגד עני לכן מחשבוה להיות כלי הלכך ניחא להיות בו יומר משיעור המלל כדי שיהא הטלמי שלם על שלמו: **מכוונות.** מלומלמות ובכמי מחשבוה ואע"ג דכשיתפור לא הוה שלם והיינו הך דרב יוסף. ולאו משום דאי הוה טפי לא מיטמא (לקמן כב:) אלא לאפוקי מדתנן קמא: **מפיקין בשמרים.** לשגר למטלטל להו לאכילה חזו נמי להסקה: **אכלן.** ג"ט אין מפיקין בגרעיניין ג"ט להוה להו נולד: **והשתא מגוין.** הלכך נולד הוה: **והא דרב.** דאמר לר' יהודה אין מפיקין בגרעיניין לאו משום גפיפות אימתי: **אכלן ממרי.** בחול: **לכלבא.** כירה של רעפים שקורין טיול"ש והיא חלולה. ופפריס שכתוב בהן לבי תפי היינו נמי כירה והוא תרגום של בית שפיתת שתי: **קדרות:** **קשייפא.** גרעינין: **בר פחמי.** בן גדולים: **אכל ממרי.** ביום טוב: **פרשייפא.** תמרים טובים ומתבשלים יפה וכל לוכל שלהם נפרם מעל גרעיניהן ואין הגרעינין רואין לטלטל ואפ"ה שרי לטלטלן למשדינהו למיותא. אלמא לא קיבלה מיניה: **נחרמיפא.** לשון מתבשלות יפה ואין הלוכל נפרם מהן ומשתייר בגרעיניהן וחזו לאכלם: **אגב חימיה.** שיש עוד ממון עליהן: **מרכב.** עליהן ומטלטל בהוב: **רב המנונא אמר.** מתניתין בפחות משלשה טפחים על שלשה טפחים פליגי לעניין טומאה: **ומקולי מטלניות.** מטלניות הקלות בעיניו דומיא דמתוקנות לפקוק מרחץ דמידי דלא מחיב הוא. וקיפול דנקט בתניתין משום שהוא נפחת דוקא ולפלוגתא דהלכה תנא קיפול: **פחות משלשה טו'.** דאילו שלשה על שלשה מחייבי ולא בטלי ואע"ג דקילי כגון סמרטוטין: **שמקיפו לך.** שהקלו לכך: **לפקוק המרחץ.** נקציס שהמים בוחים דרך שם למרחץ: **ולנער בו אם הקדרה.** לנמוח בהן שולי הקדרה ולנערה לתוך התמחוי: **בין מן המוכן.** לקמיה מפרש: הניחו

רבא אמר היינו טעמא דר' אליעזר. משמע דרבא לעניין טומאה אית ליה שיעורא דרב אחא בר אהבה ולקמן משמע לתא ליה שיעורא דרב המנונא דאמר מקולי מטלניות שנו כאן דקאמר והדר ליה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע על כן נראה להכא גרס רבא ולקמן רבא [א]וע"ל דבמתני נהגו מנשים להדליק בפתילה ולכבותה כדי שתהא מהובהבת להא מילתא דר' אליעזר דאמר הלכה כרבי אליעזר בשמותי הוא ועוד אמרינן לקמן[ג] הכא בפתילה שרגיל להבהבה עסקינן משמע דיכול להדליק מע"פ שאינה מהובהבת: **ולא** בסמרטוטין שאינן מחורכין. קשה כיון דתנא דפתילה שאינה מחורכת אין מדליקין בסמרטוטין שאינם מחורכין ומיהו בתוספתא גרס ולא בסמרטוטין אפי' מחורכין: **אכלן אין מפיקין בגרעיניהן.** תימה לר"י דבפרק נוטל (לקמן דף קמב:) אמר למימרא דרבא כרבי יהודה קאמר ליה פירוש לשקר נגלה שנתגלה בשבת והא"ל לשמעי' טווי לי בר חוורא ומדי מיעיה לשורא[ד] ומשני התם כיון דמסרח דעתיה עילויה מתמול[ה] אלמא כיון דדעתו מתמול לתת לשורא כשיסרים למחר שרי מע"ג דלכ זמן שלא יסריח חזי לאדם א)משום דמשיב כלילו הכינו מבעוד יום לשורא ה"ג[ו] מתמול דעתיה עילויה להסיר הגרעינין כשיאכל התמרים למחר[ז] ומתמי מפיק ליה טפי נולד ממיעיה דבר חוזא וי"ל דהתם בר חוזא נשתנו מעי"ט ואין המעיים ניריכים לחזא וכיון דמבעוד יום דעתיה למיתבינהו לשורא לא שייך מה יסריחו[ח] משיהא הכנה מעליתא אבל הכא הגרעינין ניריכין לחזוקו[ט] ומשיבי כלוכל עלמו על שיאכל התמרים[י] לכך[יא] מפיק להו נולד ולא מהני מה שדעתו עליהם מתמול: **והא דרב לאו בפירוש איתמר כו'.**[יב] הא פשיטא דלא מסר נולד כרבי יהודה מכרבי לזוזי (לעיל דף יט:) אלא מייתי לתיה לדף בגרעינין לתיכא למימר מעיקרא גרעינין והשתא גרעינין מסר רבי יהודה וא"ת[יג] ונפגוזים[יד] דמעיקרא מגלו והשתא מגלו[טו] מגלן דמסר ר"ל לתע"ג דמעשה זה עושה לניכותא[טז] מ"מ[יז] מעשה זה לפי תמת אין נראה לו לחלק ביישב[יח]: **בין מן המוכן כו'.** פירש בקונטרס מוכן דרבי אליעזר קופסא שאינו מוכן תלוי במגוד והניחו מחורי הלתא ומוכן דר' יהושע תלוי במגוד ומאינו מוכן זרקו לאשפה ורבי עקיבא מוכן תלוי במגוד ומאינו מוכן הניחו מחורי הלתא וקשה לר"י דהשתא מוכן ומאינו מוכן דהאי תנא לא מיירי בהכי[יט] ועוד מה לשם להזכיר בדבריהם קופסא ואשפה דלא פליגי בה ועוד דבפרק כירה (לקמן דף לט: ושם) קרי לרבי עקיבא מכניע ואמאי והלא לא גילו בדבריהם רבי אליעזר ורבי יהושע שים לחלק בין תלוי במגוד להניחו מחורי הלתא ונראה לר"י דמוכן דכולהו היינו תלוי במגוד ומאינו מוכן היינו הניחו מחורי הלתא[כ] והאי דקאמר אמאי קרי ליה אלא מן המוכן פירש רבי אליעזר אמאי קרי להניחו מחורי הלתא אלא מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור ומשני משום דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ולא נעבי למימר משום דלגבי מגוד לאו מוכן הוא דלא מחשיב כולי האי שיהא מוכן לגבי מגוד מן המוכן הואיל והוא טהור ומשני דלגבי אשפה מוכן הוא והא דלא קאמר אמאי קרי ליה אלא מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור].[כא] ואוקימנא בשזרקו לאשפה דברי הכל טהור,

גזירה

מסורת רש"י

שחקק קב. ג"ט להוס ליה נולד: **לדבריהם דר' אליעזר ור' עקיבא קאמר.** הא' דלוקים להו רב מלא מליבא דר' יהודה דחזא פלוגתייהו דלא מימוקמא מלא מליבא דר' יהודה ומיהו מיהו לא פליגי ליה אלא כר' שמעון: **טעמא דרבי אליעזר.** דהלכה משום דאין מדליקין בו שאין דולקין יפה וכל שכמותו הפנה לסכור ולאו משום נולד: **חוץ מן הנולד.** דרך תופרי בגדים למול מן הבגדים לכופלן מעט כניב התפירה ואח"כ תופר וג' על ג' קופו לתפור לטלמי בבגד עני לכן מחשבוה להיות כלי הלכך ניחא להיות בו יומר משיעור המלל כדי שיהא הטלמי שלם על שלמו: **מכוונות.** מלומלמות ובכמי מחשבוה ואע"ג דכשיתפור לא הוה שלם והיינו הך דרב יוסף. ולאו משום דאי הוה טפי לא מיטמא (לקמן כב:) אלא לאפוקי מדתנן קמא: **מפיקין בשמרים.** לשגר למטלטל להו לאכילה חזו נמי להסקה: **אכלן.** ג"ט אין מפיקין בגרעיניין ג"ט להוה להו נולד: **והשתא מגוין.** הלכך נולד הוה: **והא דרב.** דאמר לר' יהודה אין מפיקין בגרעיניין לאו משום גפיפות אימתי: **אכלן ממרי.** בחול: **לכלבא.** כירה של רעפים שקורין טיול"ש והיא חלולה. ופפריס שכתוב בהן לבי תפי היינו נמי כירה והוא תרגום של בית שפיתת שתי: **קדרות:** **קשייפא.** גרעינין: **בר פחמי.** בן גדולים: **אכל ממרי.** ביום טוב: **פרשייפא.** תמרים טובים ומתבשלים יפה וכל לוכל שלהם נפרם מעל גרעיניהן ואין הגרעינין רואין לטלטל ואפ"ה שרי לטלטלן למשדינהו למיותא. אלמא לא קיבלה מיניה: **נחרמיפא.** לשון מתבשלות יפה ואין הלוכל נפרם מהן ומשתייר בגרעיניהן וחזו לאכלם: **אגב חימיה.** שיש עוד ממון עליהן: **מרכב.** עליהן ומטלטל בהוב: **רב המנונא אמר.** מתניתין בפחות משלשה טפחים על שלשה טפחים פליגי לעניין טומאה: **ומקולי מטלניות.** מטלניות הקלות בעיניו דומיא דמתוקנות לפקוק מרחץ דמידי דלא מחיב הוא. וקיפול דנקט בתניתין משום שהוא נפחת דוקא ולפלוגתא דהלכה תנא קיפול: **פחות משלשה טו'.** דאילו שלשה על שלשה מחייבי ולא בטלי ואע"ג דקילי כגון סמרטוטין: **שמקיפו לך.** שהקלו לכך: **לפקוק המרחץ.** נקציס שהמים בוחים דרך שם למרחץ: **ולנער בו אם הקדרה.** לנמוח בהן שולי הקדרה ולנערה לתוך התמחוי: **בין מן המוכן.** לקמיה מפרש: הניחו

רבא אמר היינו טעמא דר' אליעזר. משמע דרבא לעניין טומאה אית ליה שיעורא דרב אחא בר אהבה ולקמן משמע לתא ליה שיעורא דרב המנונא דאמר מקולי מטלניות שנו כאן דקאמר והדר ליה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע על כן נראה להכא גרס רבא ולקמן רבא [א]וע"ל דבמתני נהגו מנשים להדליק בפתילה ולכבותה כדי שתהא מהובהבת להא מילתא דר' אליעזר דאמר הלכה כרבי אליעזר בשמותי הוא ועוד אמרינן לקמן[ג] הכא בפתילה שרגיל להבהבה עסקינן משמע דיכול להדליק מע"פ שאינה מהובהבת: **ולא** בסמרטוטין שאינן מחורכין. קשה כיון דתנא דפתילה שאינה מחורכת אין מדליקין בסמרטוטין שאינם מחורכין ומיהו בתוספתא גרס ולא בסמרטוטין אפי' מחורכין: **אכלן אין מפיקין בגרעיניהן.** תימה לר"י דבפרק נוטל (לקמן דף קמב:) אמר למימרא דרבא כרבי יהודה קאמר ליה פירוש לשקר נגלה שנתגלה בשבת והא"ל לשמעי' טווי לי בר חוורא ומדי מיעיה לשורא[ד] ומשני התם כיון דמסרח דעתיה עילויה מתמול[ה] אלמא כיון דדעתו מתמול לתת לשורא כשיסרים למחר שרי מע"ג דלכ זמן שלא יסריח חזי לאדם א)משום דמשיב כלילו הכינו מבעוד יום לשורא ה"ג[ו] מתמול דעתיה עילויה להסיר הגרעינין כשיאכל התמרים למחר[ז] ומתמי מפיק ליה טפי נולד ממיעיה דבר חוזא וי"ל דהתם בר חוזא נשתנו מעי"ט ואין המעיים ניריכים לחזא וכיון דמבעוד יום דעתיה למיתבינהו לשורא לא שייך מה יסריחו[ח] משיהא הכנה מעליתא אבל הכא הגרעינין ניריכין לחזוקו[ט] ומשיבי כלוכל עלמו על שיאכל התמרים[י] לכך[יא] מפיק להו נולד ולא מהני מה שדעתו עליהם מתמול: **והא דרב לאו בפירוש איתמר כו'.**[יב] הא פשיטא דלא מסר נולד כרבי יהודה מכרבי לזוזי (לעיל דף יט:) אלא מייתי לתיה לדף בגרעינין לתיכא למימר מעיקרא גרעינין והשתא גרעינין מסר רבי יהודה וא"ת[יג] ונפגוזים[יד] דמעיקרא מגלו והשתא מגלו[טו] מגלן דמסר ר"ל לתע"ג דמעשה זה עושה לניכותא[טז] מ"מ[יז] מעשה זה לפי תמת אין נראה לו לחלק ביישב[יח]: **בין מן המוכן כו'.** פירש בקונטרס מוכן דרבי אליעזר קופסא שאינו מוכן תלוי במגוד והניחו מחורי הלתא ומוכן דר' יהושע תלוי במגוד ומאינו מוכן זרקו לאשפה ורבי עקיבא מוכן תלוי במגוד ומאינו מוכן הניחו מחורי הלתא וקשה לר"י דהשתא מוכן ומאינו מוכן דהאי תנא לא מיירי בהכי[יט] ועוד מה לשם להזכיר בדבריהם קופסא ואשפה דלא פליגי בה ועוד דבפרק כירה (לקמן דף לט: ושם) קרי לרבי עקיבא מכניע ואמאי והלא לא גילו בדבריהם רבי אליעזר ורבי יהושע שים לחלק בין תלוי במגוד להניחו מחורי הלתא ונראה לר"י דמוכן דכולהו היינו תלוי במגוד ומאינו מוכן היינו הניחו מחורי הלתא[כ] והאי דקאמר אמאי קרי ליה אלא מן המוכן פירש רבי אליעזר אמאי קרי להניחו מחורי הלתא אלא מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור ומשני משום דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ולא נעבי למימר משום דלגבי מגוד לאו מוכן הוא דלא מחשיב כולי האי שיהא מוכן לגבי מגוד מן המוכן הואיל והוא טהור ומשני דלגבי אשפה מוכן הוא והא דלא קאמר אמאי קרי ליה אלא מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור].[כא] ואוקימנא בשזרקו לאשפה דברי הכל טהור,

גזירה

מסורת רש"י

שחקק קב. ג"ט להוס ליה נולד: **לדבריהם דר' אליעזר ור' עקיבא קאמר.** הא' דלוקים להו רב מלא מליבא דר' יהודה דחזא פלוגתייהו דלא מימוקמא מלא מליבא דר' יהודה ומיהו מיהו לא פליגי ליה אלא כר' שמעון: **טעמא דרבי אליעזר.** דהלכה משום דאין מדליקין בו שאין דולקין יפה וכל שכמותו הפנה לסכור ולאו משום נולד: **חוץ מן הנולד.** דרך תופרי בגדים למול מן הבגדים לכופלן מעט כניב התפירה ואח"כ תופר וג' על ג' קופו לתפור לטלמי בבגד עני לכן מחשבוה להיות כלי הלכך ניחא להיות בו יומר משיעור המלל כדי שיהא הטלמי שלם על שלמו: **מכוונות.** מלומלמות ובכמי מחשבוה ואע"ג דכשיתפור לא הוה שלם והיינו הך דרב יוסף. ולאו משום דאי הוה טפי לא מיטמא (לקמן כב:) אלא לאפוקי מדתנן קמא: **מפיקין בשמרים.** לשגר למטלטל להו לאכילה חזו נמי להסקה: **אכלן.** ג"ט אין מפיקין בגרעיניין ג"ט להוה להו נולד: **והשתא מגוין.** הלכך נולד הוה: **והא דרב.** דאמר לר' יהודה אין מפיקין בגרעיניין לאו משום גפיפות אימתי: **אכלן ממרי.** בחול: **לכלבא.** כירה של רעפים שקורין טיול"ש והיא חלולה. ופפריס שכתוב בהן לבי תפי היינו נמי כירה והוא תרגום של בית שפיתת שתי: **קדרות:** **קשייפא.** גרעינין: **בר פחמי.** בן גדולים: **אכל ממרי.** ביום טוב: **פרשייפא.** תמרים טובים ומתבשלים יפה וכל לוכל שלהם נפרם מעל גרעיניהן ואין הגרעינין רואין לטלטל ואפ"ה שרי לטלטלן למשדינהו למיותא. אלמא לא קיבלה מיניה: **נחרמיפא.** לשון מתבשלות יפה ואין הלוכל נפרם מהן ומשתייר בגרעיניהן וחזו לאכלם: **אגב חימיה.** שיש עוד ממון עליהן: **מרכב.** עליהן ומטלטל בהוב: **רב המנונא אמר.** מתניתין בפחות משלשה טפחים על שלשה טפחים פליגי לעניין טומאה: **ומקולי מטלניות.** מטלניות הקלות בעיניו דומיא דמתוקנות לפקוק מרחץ דמידי דלא מחיב הוא. וקיפול דנקט בתניתין משום שהוא נפחת דוקא ולפלוגתא דהלכה תנא קיפול: **פחות משלשה טו'.** דאילו שלשה על שלשה מחייבי ולא בטלי ואע"ג דקילי כגון סמרטוטין: **שמקיפו לך.** שהקלו לכך: **לפקוק המרחץ.** נקציס שהמים בוחים דרך שם למרחץ: **ולנער בו אם הקדרה.** לנמוח בהן שולי הקדרה ולנערה לתוך התמחוי: **בין מן המוכן.** לקמיה מפרש: הניחו

רבא אמר היינו טעמא דר' אליעזר. משמע דרבא לעניין טומאה אית ליה שיעורא דרב אחא בר אהבה ולקמן משמע לתא ליה שיעורא דרב המנונא דאמר מקולי מטלניות שנו כאן דקאמר והדר ליה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע על כן נראה להכא גרס רבא ולקמן רבא [א]וע"ל דבמתני נהגו מנשים להדליק בפתילה ולכבותה כדי שתהא מהובהבת להא מילתא דר' אליעזר דאמר הלכה כרבי אליעזר בשמותי הוא ועוד אמרינן לקמן[ג] הכא בפתילה שרגיל להבהבה עסקינן משמע דיכול להדליק מע"פ שאינה מהובהבת: **ולא** בסמרטוטין שאינן מחורכין. קשה כיון דתנא דפתילה שאינה מחורכת אין מדליקין בסמרטוטין שאינם מחורכין ומיהו בתוספתא גרס ולא בסמרטוטין אפי' מחורכין: **אכלן אין מפיקין בגרעיניהן.** תימה לר"י דבפרק נוטל (לקמן דף קמב:) אמר למימרא דרבא כרבי יהודה קאמר ליה פירוש לשקר נגלה שנתגלה בשבת והא"ל לשמעי' טווי לי בר חוורא ומדי מיעיה לשורא[ד] ומשני התם כיון דמסרח דעתיה עילויה מתמול[ה] אלמא כיון דדעתו מתמול לתת לשורא כשיסרים למחר ש